

Jeset arzuwlaýan adam

Category: Kitapcy, Medisina, Publisistika

написано kitapcy | 26 январа, 2025

Jeset arzuwlaýan adam JESET ARZUWLAÝAN ADAM

Şol günden bäri teraktlar üçün ýörite düzgün döredi: Ysraýylyň iň esasy duşmanlarynyň jesetlerinde elmydama premýer-ministriň goly bar.

Illýustrasiýa: Lola Dupre / NYT

Argyn ýagdaýda uklap ýatyr. Bu Ysraýylyň iň rehimsiz söweşi. Goşunlar bilen söweşmek has aňsat bolýardy. Salgysy helli. Oňa garşy öldüriji zarbalary inderip bolýar. Howa menzillerini, radarlaryny urup, tanklaryny ýakyp bolýar.

Ýerlerini yzyna almazdan ýaraşyk şertnamasynyň zäherini owurtlamaga mejbur edilip bilinýär. Yza serpikdirijilik mümkinçiligi doludy. Bu has öň görlüp-eşdilmedik uruş. Uklamazdan öň habarnamalara göz aýlaýar. «Eş-Şifa» medisina kompleksi ölmegi ret edýär. Goşun ony boýun egdirendigini öňe

sürdi, emma ol yzyna dolanyp garşylyk görkezýär. Içinde we daşynda ot bar. Refah söweşinden öň gaty köp söweşden netije almaly.

Sanlary gözegçilikde saklaýar. Ýüzlerçe öli ofiseriň we esgeriň ýany bilen münlerçe ýaraly, maýyp-müjrup bar.

Ykdysady ýitgiler howpurgadyjy, emma bu uruş ýaşamak üçin alnyp barylýan uruş.

Ysraýylyň haýbaty nirede?

Ugandanyň Entebbe şäherine çenli uzaýan, Tunisde terakt guraýan, Yragyň ýadro reaktoryny urýan, Tähranda, Şamda, Beýrutda adam öldürýän uzyn eli nirese?

Meselem, «Hamasyň» tunellerinde saklanýan zamunlaryň aňyrsynda.

Bularyň sany goşunda öldürilenleriň sanynyň altydan birine-de ýetmeýär.

Yza dolanmaklary gerek, emma ýitgileriň öwezini dolmak ýa-da özleriniňki dogry etmek üçin ýeterlik däl. Iň ýamany olar yza dolanandygy üçin uruşyň duruzylmagy gynançly bolar.

Uruşy duruzmak gorkuzyjy we gynandyryjy.

Bu diňes gurulmaly hasap soralsygy we derňew komitetleri aňladýar.

Uzyn dolandyryş synagy üçim gorkunç soňlama. Oňa «Ysraýylyň patyşasy» diýenler üçin gorkunç soňlama.

Baýdeni begendirmek we saýlanma mümkinçiligini ýokarlandyrmak üçin bu zäherden içmese gerek.

ABŞ-ny gowy tanaýar. Onuň duşmany bolmak nähili kyn! Onuň ýarany bolmagam nähili kelleagyry!

Ýewropaly liderler adam hukuklary guramalaryndan we sosial mediýadan gorkýan züwwetdinler.

«Azat dünýä» indi azat däl.

«Tupan» başlandan bäri «Mossad» we «Şin Bet» gulluklarynhň ýolbaşçylaryna her gün şol bir sorag berilýär. Her günem lapykeçlige uçraýar.

Bu gorkunç uruşyň diňe girewne alynanlaryň gaýdyp gelmegi we boşadylanlaryň masgaralaýjy tölegi bilen soňlanmajakdygyny bilenoklar.

Munuň özi möhüm jesediň ele salynmagyndan başga zat bilen

gutarmajak uly uruşy. Ol jesedem «Tupany» döredenköň we simwolynyň jesedi.

Her gije ýadaw ýagdaýda uklaýar we Ýahýa el-Sinwaryň jesedi düýşlerini bezeýär.

Kast edilşikler baý we köpdürli dünýä. Döwüriniň üýtgeşmelerini elmydama oňyn kabul edil bilýän pudak.

Emeli añ eýýamynda hanjar köne we gymmatsyz gurala öwrüldi.

Ýerleri elinden alnyp, ýerinden-ýurdundan kowlup we öý-öwzaryndan jyda düşürilip tutuş bir halka kast edip bolýan eken.

Ýerlerine täze ilatly punktlary gurup, täze göçüp gelýänleri ýerleşdirip dogduk depelerinden kowma, aç-suwsuz goýma ýaraglary bilen öldürip bolýan eken.

Nekbäniň önümi rehimsizlik, azm we ýaranlyk talap edýän sungat.

Duşmanlaryň el yzyny, demini, sesini yzarlap bolýan eken.

Döwri hanjarlaryň we oklaryň deňinden uçarmansyz dolandyrylýan istrebitellere, dronlara göterdik.

Iň esasy zat ýolagçylygyň uzyn çaknyşyk derýasynyň ýüzünde ýüzjek jeset bilen gutarmagydyr.

Bir ýerde iki adama ýer tapylmasa, ol ýerden biri hökman jeset bolup çykmaly bolýar. Agaç kökünü guratma howpuny abandyrýan goňşusy bilen bir ýerde oňşup bilmeýär. Ýaşamak üçin çaknyşylanda ýa öldürýän ýa öldürilýän bolarsyň.

Duşmanyňyzyň jesedi sap altyndyr. Sizi köşeşdirer. Sizi rahatlandyrar. Size ýalbarar.

Döşüňizde medaldyr. Geçen ömür ýoluňyzda we taryhyňyzda ýalpyldap durandyr.

Jana kast edilşikleri ol oýlap tapmady. Munuň özi iwrit döwletinde elli ýyl bäri dowam edip gelen akym.

1972-nji ýylyň «Gara sentýabr» topary uly zarba inderipdi. Ýaragly adamlar Mýunhende geçirilen Olimpiýa oýunlarynda ysraýylly türgenleriň bolýan otaglaryna dökülipdi we Ysraýyl tarapyndan saklanýan bendileriň boşadylmagyny talap edip, ysraýyl toparynyň türgenlerini girewne alypdy.

Hadysanyň soňy ganly gutardy: nemes oklaryna başga dürli oklaryň garyşmagy netijesinde 11 ysraýylly türgen öldürildi.

Ysraýylyň jany bokurdagyna geldi.

Howpsuzlyk gulluklary premýer-ministr Golda Meýre goşmaça meýilnama bilen birlikde habarnama taýýarlap berdiler.

Meýr biraz ikirjiňlenenden soň Mýunhen teraktyna ilteşigi bolan hemmeleriň öldürilmegini göz öňüne tutýan «Hudaýyň gazaby» meýilnamasyny oňlapdy.

Şeýlelikde dünýä Beýrutdan Ýewropanyň birnäçe paýtagtyna uzaýan iň uzyn kast edişlikler tapgyryna şaýatlyk edipdi.

Şol günden bäri teraktlar üçin ýörite düzgün döredi: Ysraýylyň iň esasy duşmanlarynyň jesetlerinde elmydama premýer-ministriň goly bar.

Teraktlaryň sanyny we kimleriň edendigini ýekän-ýekän sanamaga kiçijik makalam darlyk eder.

Birnäçe mysal bersem ýeterlik bor: Beýrutda Kemal Adwanyň, Ebu Ýusuf en-Nejjaryň, Kemal Nasyryň jesetleri. Olaryň öldüreniň Ehud Barak atly ofiserdigine garamazdan, Meýriň golunyň bardygy görnüp durdy. «Fetih» toparynyň düýbünü tutujylardan we ýolbaşçylaryndan Halil el-Wezir «Ebu Jihadyň» jesedinde Izak Şamiriň goly bardy. Soňra jesedinde Şamiriň goly bolan «Hizbullahyň» baş sekretary Abbas el-Musawynyň öldürilme buýrugyny Ýaragly Güýçleriň Baş ştabynyň başlygy wezipesine geçen Barak beripdi. Palestinadaly «Yslam jihady» hereketini esaslandyryjy we hereketiň baş sekretary Fethi el-Şikakynyň jesedinde Izak Rabiniň goly bardy. «Hamasy» esaslandyryjy Ahmet Ýasiniň, oruntutary Abdyleziz er-Rantisiniň, «El-Kassam» brigadalarynyň genetaly Salah Şehadeniň jesetlerinde Ariel Şaronyň goly bardy. «Hizbullahyň» esasy ýolbaşçylaryndan Imad Mugniýäniň jesediniň ýany bilen ýadro ylmy boýunça eýranly alymlaryň jesetleriniň ýüzüne Ehud Olmertiniň goly çekilipdi. «Hamasyň» partlaýjy maddalar boýunça inženeri Ýahýa Aýýaşyň jesedinde Şimon Peresiň goly bardy.

Binýamin Netanýahunyň goly çekilen jesetlerem bar: Mahmud el-Mebhuh, Ahmet el-Jabari, Salih el-Aruri, Merwan Isa.

Häzir ysraýylly premýer-ministrleriň arasynda kän wagtlap häkimiýet başynda galan adam uly we esasy jesede ýiti mätäçlik duýýar.

Käte Palestinantň bölünmeguniň utuşly taraplarynyň üstünde

jedele girse-de, Netanyahunyň « Hamas » bilen öňden gelyän hasaby bar.

1997-nji ýylda premýer-ministrkä stolyna « Hamasyň » başlygy Halid Meşaly Ammanda öldürmek tekliplamasy gelipdi.

Muny tassyklamak juda kyndy: iki ýurduň arasynda ýaraşyk şertnamasy bardy. Mossad bombalama we ýarag ulanma formalaryndan el çekipdi. Şonuň üçin ölüm howly zäher garyndysyny ýasadylar.

Mossadyň bir işgäri Meşaly zäherledi, emma ony zäherlän iki jenaýatkär Iordaniýanyň howpsuzlyk gullugynyň işgärleriniň eline düşdi.

Iordaniýanyň patyşasy Hüseyin muňa aç-açan masgaralama hökmünde, ýaraşyk şertnamasynyň gaýtadan gözden geçiriljekdigi aýdyp haýbat atdy.

Şobada Waşington ara girdi we Netanyahudan zäheriň Meşalyň endamyna ýaýramagynyň önüni alýan kapsulany Mossadyň dessine ugratmagyny talap etdi, şeýle-de boldy.

Iordan patyşasy diňe Meşaly halas edeni bilenem çäklenmedi, şol bir wagtyň özünde soňrak Şaron tarapyndan öldürme buýrugyna gol çekilen Ahmet Ýasini-de boşatmagy talap etdi.

Netanyahu häzir Ýahýa Sinwaryň jesedini arzuslaýar. Bu jeset onyň ýeňiş gazanandygyny aýtmagyny üpjýn edip biler. Belki-de urşy togtadyp biler.

Ysraýylyň eliniň «Tupanyň» başyny başlana-da uzandygyny aýdyp bolar.

Ar aljak bolýan adama derýanyň boýunda oturyp duşmanynyň jesedine garaşmagy ündän hytaý aýtgysyna amal etmäge takaty ýetmese gerek. Ol öz säwliklerini se kemçiliklerini örtmek üçin duşmanynyň jesedini edil häzir isleýär.

Öwrenmegi ret edýär. Jesetleriň we olaryň ýüzüne çekilen gollaryň köplügi teraktdan soň doglan ýaly bolup görünýän döwlete howpsuzlyk getirmedi.

Jeset syýasaty entek köp jesetleriň boljakdygyny wada berýär.

kitapyz.ru

Gassan ŞERBIL,
«Şarkul-Awsat» gazetiniň baş redaktory.
Sişenbe, 02.04.2024 ý. Publisistika